

DELAVSKA

PRAVICA

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek pop.; v slucah u praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 150 — Cena: za 1 mesec Din 500, za četrt leta Din 1500, za pol leta Din 3000; za inozemstvo Din 700 (mesečno) — Oglas: po dogovoru

Oglaš, reklamacije in naročila na upravo Miklošičeva cesta (palača Delavske zbornice) I. nadstropje — Jugoslovanska strokovna zveza

Naša centralna resnica.

Vsaka zmagaja je plod borbe, vztrajnega dela in žrtve. Prav posebno velja to za delavski pokret. Kdor hoče pomagati delavstvu, da mu pribori boljše življenjske pogoje in enakopravnost v družbi, ta ima proti sebi najmočnejšo velesilo sveta: zasebni velekapital. Ima pa tudi proti sebi vse slabe nagone in strasti človeške duše: sebičnost, pohlep, uživanjaželost in željo po izkoriščanju bližnjega, po kopičenju materialnih dobrin, ki navdajajo vse ljudi brez razlike stanu. Da — materialistično mišljenje je sploh izvor kapitalizma in kdor hoče socialno vprašanje prav rešiti, ta se mora v prvi vrsti boriti proti temu mišljenju in nagnjenju. Zato je boj za človečanske pravice delavstva in vseh zaposlenih sploh tako izredno težak: ker zadeva na sile, ki koreninijo v izkvarjeni naravi človeka samega. Zmagaja v borbi za pravično urejeno človeško družbo ni v tem, da en družabni sloj v produkcijskem procesu nadomesti drugega, ampak v tem, da pridejo v tem procesu do veljave dobre, moralne sile, ki morajo svetu vladati, če naj je človeka dostojno bivališče: ljubezen, bratovska vzajemnost, dobrota in pa — zadovoljnost z malim, ki zajezuje brezmejni pohlep po zemeljskem blagu.

To so resnice, ki nam jih krščanstvo s posebnim poudarkom predočuje na Veliki teden, ki je spomin na trpljenje Onega, kateri je za te resnice in za odrešenje človeštva po njih dal na križu

svoje življenje. Delovanje našega Gospoda je bilo vse naperjeno proti strastem, ki živijo v nas samih in se iz naše lastne notranjosti dvigajo na dan, da razdirajo človeško družbo in bratovsko soživljenje ljudi izpreminjajo v sovražno borbo človeškega pohlepa. Smernice, ki nam jih je dal Jezus Kristus, da se v borbi sebičnosti z ne-sebičnostjo, ljubezni s sovraštvom, resnice z lažjo, dobrote z globo in krivico vsak zase izkažemo kot otroci božji, te smernice veljajo tudi za socialno življenje. Medsebojno življenje ljudi v družbi, ki sloni na vzajemni ljubezni, na moralnih vezeh, na resničnem notranjem razmerju človeka do človeka, ni mogoče resnično utrditi ali izboljšati in trajno ozdraviti, ako se ne gojijo notranje čednosti in sile, ki so v vsakega posameznika, v človeško osebnost kot tako vtisnjene s podobo božjo v duši. To je temeljni socialni nauk Jezusa Kristusa.

To je temelj, na katerem sloni tudi naše delo na izboljšanju družabnih odnosov na zemlji. Vse resnično socialno delo mora izvirati iz resničnega socialnega mišljenja in čutenja. Socialni prepoved brez prepoveda duha in src, človekove notranjenosti, je goljufiv in minljiv, brez prave vrednosti. Le na krščanski o sebi more temeljiti krščanska družba, to je nauk Velikega tedna, ki preko trpljenja vodi k vstajenju.

Na delavskih ogledih po Sloveniji.

Ne bo odveč, da se ozremo po položaju našega delavstva v Sloveniji. Spomlad tvori običajno izhodišče za preokret. Od pozne jeseni preko zime daje značaj temu položaju brezposelnost, ki dosega višek v sredozimskih mesecih, dokler ne začne proti pomladi padati, da doseže končno najnižjo točko.

Letošnja pomlad nam ne nudi te slike. Ravno obratno. Barometer brezposelnosti se dviga in niti ne vemo, kdaj bo dosegel najvišjo točko. Kako to?

Rudarji.

Kako je z rudarji, vemo. To, kar se dogaja v revirjih TPD, ni več običajna, periodična brezposelnost, ampak velika katastrofa, ki je zajela okoli 35.000 duš rudarjev in njihovih družin.

TPD sicer trdi, da je vzrok temu stanju spor med ministrstvom za promet in njo radi nadaljne dobave premoga. Bo že nekoliko res, tega ne tajimo. Toda — milo rečeno — s trpkostjo se moramo spominjati na muhavost obratnega vodstva TPD, ko je gnala rudarje tudi na nedeljsko delo, samo da si je napravil dovolj veliko zalogo za morebitni spor z njenim največjim odjemalcem. Zaloge morajo biti tolike, da more delo v rudnikih počivati magari več mesecev, dočim se porabi delavstvo za »Kanonenfutter« v tem boju. To je, delavstvo in javnost naj pritisne na vlado, da sklene zopet novo dobavo.

Da, tudi javnost! Strokovnjaki so izračunali, da so izgubili rudarji na svojih mezdah v februarju 1.800.000 dinarjev, v marcu 2.800.000 Din, v aprilu vsak teden po 1.440.000 Din. Rudar ni v tem srečnem položaju, da bi mogel naglašati svoj zaslužek v hranilnice, ampak da vse zakupi. Torej manjka teh vsot največ trgovcem.

Naša javnost apatična.

In vendar je naša javnost apatična proti vsem tem razmeram. Ne zaveda

se tega, da mora delavstvo trpeti; samo, da bo žel tuj kapitalist, ki Trbovelj niti ne pozna, čim večji dobiček. Ali ni vredno vse obsodbe, da dobe delničarji za svoje brezdelje 33 milijonov dinarjev letne nagrade, dočim mora rudar, kot glavni sočinitelj pri ustvarjanju tega dobička, stradati.

Zavedati se moramo, da gre tukaj za našo lastno kri in bi morala vsa javnost zahtevati, da se to stanje čim prej konča.

Ali naj država prisloži na pomoč tem katastrofalnim dogodkom, ali pa naj se primora TPD, da prispeva vsaj s polovico čistega dobička iz leta 1929.

Najbolj obsodbe vredno je tudi to, da so ustavili rudniški konsumi vse kredite za nabavo živil, razun toliko, kolikor šihov ima posamezni rudar. Torej tudi ta riziko naj se prevale na privatne trgovce in na razne zadrage.

Centralno tajništvo Delavskih zbornic je predlagalo ministrskemu predsedniku g. gen. Živkoviču, da se naj osnujejo pod vodstvom banske uprave pomožni odbori, katere naj čim izdatneje podpre.

Pri tej priliki pa ne smemo iti mimo enega dejstva. Brezposelnost med rudarji ni periodična! Ima nekaj stalnega na sebi. Ta brezposelnost se bo tem bolj večala, čim intenzivneje se bo izvajala racionalizacija. Ravno tukaj se kaže nedogledna škoda, ker se ni izvedlo brezposelno zavarovanje. Vsak slepec mora sedaj izprevideti, da je zavarovanje rudarjev za slučaj brezposelnosti neobhodno potrebno!

Ostalo delavstvo.

Vse izgleda, da stojimo pred precejšnjimi redukcijami delavstva v večjih in starejših obratih. Povod temu bodo deloma trgovske konjunktore, največ pa racionalizacija obratovanja. Ta se ne izvrajuje v tem obliju, da bi se olajšal položaj delavstva, ampak da bi se s boljšimi tehničnimi sredstvi pa s skrajšanimi delovnimi silami zmanjšala režija in

dvignila produkcija. Ali z drugo besedo, gibalno teh korakov ni človek in njegovo dobro, ampak pohlep po čim večjem dobičku. Radi tega se napovedujejo redukcije v mežiškem rudniku, odpušča se delavstvo pri »Stajerski železo-industrijski družbi«, zadnje praznovanje na Je-

senicah tudi ne sme biti pozabljeno, istotako ne Vevče in sedaj Goričane.

Delavstvo čakajo še težki boji. Zmagalo jih bo le tedaj, če bo strnjeno, organizirano! Ako ne, bo strto in zmleto! Njegov delež bo cesta in suženjstvo!

Velikanoč.

Ljudje so bili v kinu in gledali Kristusa v Pasijonu. Ni tajiti, da so ga občutili kot človeka, na drugi strani so pa občutili tudi, da je padla s filmskim podajanjem Odrešenikovega življenja in trpljenja njegova božanska veličina. Kakšen je moderni človek! Pasijonskim igram v srednjem veku se ni čuditi. Ljudje so bili nepismeni in niso imeli prilike, da bi občutili Kristusa iz svetega pisma, kot je to danes mogoče, ko smo večkrat prekomodni, da bi poslušali pridigarjevo besedo. Kino in gledališče pa nam vedno izkvarita čustvovanje. Zato smo sami krivi, če tudi še na tako velik praznik, kot je Vstajenje, ne živimo s Kristusom in se ne radujemo njegovega poveličanja, ampak so nam prazniki večkrat le tradicija in čas, ob katerem si privoščimo več kot druge dni.

Ali ni naš čas v mnogočem podoben takratnemu? Grška in rimska kultura sta bili na vrhuncu, korist od nje pa so imeli le prebivalci mest, predvsem Rima. On je užival na izmozgavanju vseh takrat znanih narodov ob Sredozemskem morju. Ves svet mu je moral sužjevati. Vera, tako pogonov kot Judov je padla. Rimljan je veroval v svoje bogove le na zunaj, v srcu pa se jim je rogal. V svetišče vseh bogov je postavil poleg kipov svojih bogov tudi tuje in postavil bi tudi krščanskega, ko bi bilo to mogoče. In Judje, izvoljeno ljudstvo. Pričakovalo ni več Kristusa, kralja duš, ampak Kristusa, kralja Judov, ki bi pregnal Rimljane in kot ju-

dovski kralj spet postavil kraljestvo kralja Davida.

In v ta svet je stopil Kristus, ravno pa moder. Njegov nauk o ljubezni, zanasproten sanjam Judov: reven, ubog, tajejanu pomeni revolucijo. Judovski narodni voditelji pa nočejo nobenih novotarij, tudi če jih prinaša Pričakovani, ampak se držijo črk. Dobro Kristus, da si že dovršil svojo nalogo in opravil spravno daritev za človeštvo. Da nisi čakal naših dni! Le pomislite: Prišel bi človek s podeželskega mesta, ne sin kakega župana, ampak navadnega tesarja ali delavca v tovarni, ali na polju. In bi učil. Ali se mu ne bi tudi danes učeni in modri ljudje smejali. Rekli bi: Kje pa je študiral? Saj še gimnazije nima, pa bo nas učil, ki imamo univerzo in diplomu. On pa bi govoril in zbiral ljudi. In spet bi rekli: Od česa pa sploh živi; saj nič ne dela. Samo okoli se potika, pa ljudi hujska. Na vsak način ga bo treba naznaniti oblastem. In denunciacija bi bila tu! Doktorji in profesorji bi ga skušali, za njim pa zavijali oči: Strašen človek! Saj še za družbo ni. Samo z berači in postopači je skupaj. Avtoritete ne prizna, vse hoče svojeglavno in puntarsko kot je njegova volja. In nered dela! Treba ga bo spraviti s pota, sicer bo vse ljudi izkvaril.

Kristus! Napovedal si, da prideš na sodbo z močjo nebes. Kako slabo se pripravljala svet na Tvoj prihod!

Kristus! Zaščitnik zatiranih in vseh, ki pravice iščejo: Pri Tebi smo in bomo iskali opore. Zato se veselimo Tvoje Vstajenja.

Vzhod.

Po vzhodni Evropi in vsej Aziji gre drget, ki močno vpliva na ves ostali svet. Vse evropsko časopisje se peča danes z dvema pojavoma: Z delovanjem sovjetov v Rusiji in Gandijevim pokretom v Indiji.

Sovjeti hočejo v petih letih Rusijo preosnovati, njeno življenje hočejo postaviti na nove temelje. Velikopotezen gospodarski načrt se vrši pred očmi Evrope. Rusija je vrgla na svetovni trg lesni material v velikih množinah in po cenah, ki zlahka konkurirajo evropskim. In čudo: Evropski kapitalist kupuje les od boljševikov, svojih sovražnikov. Enako kot z lesom, hočejo tudi z žitom. Zato povsod odpravljanje kmečkih posestev in uvajanje kolektivnih gospodarstev. S smotreno produkcijo žita hoče Rusija osvojiti evropski trg. Posledice bi bile nedogledne.

V Indiji je danes v ospredju Gandijev osvobodilni pokret. Osvoboditi hoče Indijo gospodarstva angleških kapitalistov, njegov boj velja pa tudi kapitalizmu sploh. Originalna je Gandijeva beseda: »Če zrušim kapitalizem, sprememim le časovno obliko; uničiti ga pa ne morem pri korenini, če mu ne postavim nasproti nikakega odpora.«

Vzhod si je postavil visoke cilje. En njegov del jih hoče uresničiti s silo, drugi s pasivno resistenco. Vzhod se probuja. Zemlja, ki je živela do danes sama zase in se razvijala, je stopila v ospredje. Evropa še ni pozabila izreka:

Ex oriente lux — z vzhoda luč! Kar je včasih pričakovala od mongolskih narodov, se poraja v novi obliki. Zapadna Evropa je okamenela in ne ve, kje je rešitev. V sebi ne najde ustvarjajočih sil. Živi brez velikih ciljev in brez nalog. Govori o razorožitvi, pa gradi bojne ladje in vliva topove. Ljudstva gladujejo, diplomati pa razpravljajo na sejah o neživljenjskih stvarih, ki ljudstvu niso v prid. Velike države diktirajo malim. Evropa se stara, postaja otročja. Njeno gospodarstvo doživlja krah. Od časa do časa privleče liberalna Evropa na dan svojo krščansko tradicijo in se ponaša s krščansko kulturo. Kje pa je ta kultura? Evropi je tudi religija formalna vnanost. Njena duša pa živi v denarnih poslih. Kaj morejo danes pokazati evropski kristjani velikega, ustvarjajočega? Resnico je povedal Indijec, ki je rekel Evropcu: »Vi nam ne morete nuditi ničesar boljšega, plemenitega. Imate v krščanstvu dobre nauke. Vaša dejanja pa so slabša kot dela bramanov.«

Vzhod kaže pot dela in žrtvovanja ter zatajevanja. Vzhod je Evropi opomin. Če Evropa noče propasti, mora ven iz doktrinarstva in učenjekarstva.

Vsak zaveden delavec je član Jugoslovanske strokov. zveze, Krekove mladine in »Krekove knjižnice«!

Jugoslovanska strokovna zveza.

★
Vsem članom in članicam veselo Alelujo želi načelstvo!

★
Železničarski vestnik.

Vsem članom želi veselo velikonočne praznike — Prometna zveza.

Polaganje strokovnih izpitov še pred namestitvijo.

V »Službenem listu« št. 11.—12. ex 1930 je ljubljanska direkcija razglasila sledečo naredbo:

»Z naredbo št. 69 v »Službenem listu« št. 30 z dne 27. julija 1929 se je naročilo vsem postajam, naj že pri sprejemu delavcev skrbijo, da bo naraščaj nižjih uslužbencev tudi glede osnovne šolske izobrazbe in potrebne inteligence popolnoma ustreza službenim potrebam ter da naj se na sistemiziranih mestih vporabijo le sposobni delavci.

Pri strokovnih izpiti, ki so se vršili po postavitvi v pripravljano skupino, pa se je ponovno ugotovilo, da se kljub naredbi uporabljajo na teh mestih še vedno delavci s tako pomanjkljivo šolsko izobrazbo in tako malo inteligenco, da očitno nikoli ne bodo sposobni, napraviti strokovni izpit z dobrim uspehom in uspešno vršiti poverjeno službo.

Da železniška uprava zanesljivo dobi za službo primeren in sposoben naraščaj, je zato potrebno, da se že pred postavitvijo v pripravljano skupino ugotovi sposobnost delavcev, ki se uporabljajo na sistemiziranih mestih. To se bo doseglo z uporabo določbe čl. 28 »Pravilnika o polaganju strokovnih izpitov«, ki dopušča, da smejo polagati izpite tudi delavci, v kolikor imajo kvalifikacijo za dotično kategorijo.

Zato se strokovni izpiti za stalnost ne bodo vršili več, kot dosedaj, šele v roku treh let po postavitvi v pripravljano skupino, marveč pred, ali pa takoj po uporabi delavca na sistemiziranem mestu. Če bo izpraševalna komisija pri strokovnem izpitu ugotovila, da delavec nima potrebnih sposobnosti, se bode izmenjal z drugim, sposobnejšim delavcem.

Delavci, ki imajo potrebno kvalifikacijo, smejo polagati strokovni izpit pred namestitvijo na sistemizirano mesto. Na izpraznjena sistemizirana mesta morajo edince nameščati načeloma v prvi vrsti tiste delavce, ki imajo potrebnih strokovni izpit in sicer kronološko po dnevu položenega izpita. Šele, ako takih ni, se smejo namestiti šele delavci brez izpita, ki pa morajo napraviti izpit za svojo stroko po namestitvi na sistemizirano mesto in sicer najkasneje v roku, ki ga določa »Pravilnik za polaganje strokovnih izpitov«.

V pripravljano skupino se bodo odšle postavljali prvenstveno oni delavci, ki bodo že imeli strokovni izpit.

O tej naredbi naj se dokazno obvestijo vsi delavci, če so na sistemiziranem mestu ali ne, in pozovejo, da naj se pripravljajo na strokovni izpit. Pri večjih edincih naj se ustanovijo za nje pripravljalni tečaji, kot določa to naredba št. 45 v Službenem listu št. 17/18 z dne 4. 5. 1929.

Delavci, ki sosedaj še na sistemiziranih mestih, morajo napraviti strokovni izpit v enem letu po objavi te naredbe, sicer se bodo nadomestili z drugimi delavci, ki bodo v tem času položili izpit z dobrim uspehom.

Da pa doseže odredba takoj svoj namen in da dobi železniška uprava v pripravljano skupino že to leto le dejansko sposobne moči, naj šefi edinic tapoj predložijo po šefih saobračajne službe odseku II/1 pismeno izjavo, če so delavci, katere uporabljajo na sistemiziranih mestih, sposobni, da bodo v tem letu z dobrim uspehom položili izpit ali ne, ter če so marljivi in vestni. Za nepristranske in vestne podatke v teh izjavah so odgovorni šefi edinic osebno.

Ker se mora uslužbenec, ki po postavitvi v pripravljano skupino ne napravi strokovnega izpita, po zakonu o državnem prometnem osebju odpustiti iz službe, ni ta odredba le v prid upravi, marveč tudi uslužbencem samim.

Razpisano je I. službeno mesto čuvaja proge na vlakojavnicah št. 3 v območju prog. sekcije Jesenice. Upravno stanovanje je na razpolago v čuvajnici št. 58 proge Kranj—Podnart—Kropa. Prošnje je predlagati do 24. aprila t. l. Ševt. 1722, I, III/30.

II. službeno mesto čuvaja proge z zaporniško službo na čuvajnicah št. 28 in 34 ter obhodom proge med Dobovo in Videm—Krško. Upravno stanovanje je v čuvajnici št. 27 med postajama Brežice in Videm—Krško. Prošnje je predlagati do 24. aprila t. l. Ševt. 1896, III/30.

Skupina Maribor. Po občnem zboru je začel odbor zopet živahno delovati. Na zadnji seji se je sklenilo, da se dosedanja praksa uradnih ur obdrži in to vsak ponedeljek in četrtek zvečer od 6 do 7 je v društvenem tajništvu na Koroški cesti 1 naš tajnik, ki daje potrebna pojasnila, nasvete itd. Razumljivo je, da se ob tej priliki lahko plačuje članarina. Vsako nedeljo od 9 do 11 je pa v tajništvu tov. blagajnik, ki istotako vrši organizatorično dolžnost. Po potrebi prihaja navedene dni v tajništvo tudi tov. predsednik, oziroma tudi drugi odborniki. Na ta način hočemo doseči, da bode naše tajništvo nekako središče našega gibanja in to tembolj, ker imamo v tajništvu mnogo evropskega časopisja od nam sorodnih železničarskih organizacij, katerega ni dobili nikjer v Mariboru in iz katerega se jasno zrcali položaj železničarjev drugih evropskih držav. Na zadnjih sestankih, ki so se vršili meseca januarja in februarja in ki so bili obilno obiskani, se je pokazala nujna potreba, da se naj ti sestanki mesečno vršijo tudi nadalje. Radi tega se je sklenilo, da se bodo ti sestanki v bodoče vršili ob nedeljah in to vsako zadnjo nedeljo v mesecu ob 9 v dvorani na Koroški cesti št. 1. Ker so se ti razgovori zelo dobro obnesli in ga članstvo deluje tem tesneje z odborom, vabimo vsakega posameznika, na-

šega člana, da se teh sestankov udeležuje v čim večjem številu. Odborove seje skupine se vrše vsak prvi ponedeljek v mesecu ob 7 v tajništvu. Ako je na ta dan praznik, seja odpade. Seje so javne in pristopne vsemu članstvu. Pričakujemo, da se članstvo tudi sej pridno udeležuje.

Skupina Maribor. Redni mesečni sestanki članov mariborske skupine se bo vršil v nedeljo 27. aprila ob 9 dopoldne na Koroški cesti št. 1. Vabimo tovariše, da se sestanka v čim večjem številu udeležijo.

na dan 27. aprila občni zbor ob 15 popoldne v Prosvetnem domu v Bohinjski Bistrici s sledečim dnevnim redom: 1. poročilo delegata osrednjega odbora, 2. poročilo predsednika, 3. poročilo tajnika, 4. poročilo blagajnika, 5. poročilo nadzornega odbora, 6. volitev novega odbora, 7. slučajnosti. Vsi člani skupine se pozivajo, da se občnega zbora v čim večjem številu udeležijo. V slučaju nezadostnega števila navzočih članov se bo vršil občni zbor pol ure kasneje ne glede na število članstva.

Skupina Rakek. Dne 13. t. m. se je vršil na Rakeku ustanovni občni zbor skupine Rakek, na katerem so bili izvoljeni sledeči člani: predsednik Urbič Anton, zvančnik I. podpredsed. Smuk Ivan, uradnik III. blagajnik Kavčič Jakob, zvančnik II. tajnik Kac Štefan, zvančnik II. odbornika Kranjc Franc, prem. delavec, Suštaršič Franc, zvančnik II. nadzorni odbor Tavčar Jože, uradnik III. Pirman Matija, stroj. delavec. Razsodišče: Bajc Ivan, zvančnik II, Marjanšek Franc, zvančnik I. Mihevc Tomaž, kret. delavec. O poteku ustanovnega občnega zbora bomo poročali prihodnjic.

Plačilnica Logatec. Dne 11. maja ob 16 popoldne se bo vršil v gostilni Marije Igljč v Dol. Logatecu ustanovni občni zbor skupine Logatec s sledečim dnevnim redom: 1. poročilo delegata osrednjega odbora, 2. volitev odbora: predsednika, podpredsednika, tajnika in blagajnika, 3. volitev nadzornega odbora. Pozivajo se vsi tovariši, člani plačilnice, da se občnega zbora polnoštilno udeležijo.

Zahvala. Podpisani se iskreno zahvaljujem Prometni zvezi za nakazano mi podpero v moji bolezni. — Kranjc Miha.

Lesni delavci

Prevalje. Tukajšnja lesna industrija d. d. »Korotan« je meseca januarja odpuštila 10 delavcev z izgovorom, da se bo delalo v manjšem obsegu. Pri tem ni imela nikakega obzira, da bi upoštevala dejstvo, da smo bili sredi zime, ko ni mogoče dobiti drugje zaslužka. Komaj je pa minulo dva meseca, je že drugačen položaj zahteval, da se je uvedel 11 urni delovni čas in (akord, kateri je pa zopet tako diktiran v plači delavcem, da v 8 urah ni mogoče toliko zaslužiti, da bi se preživel. Torej prej so odpuščali delavce, sedaj pa priglanjajo na 11 ur na dan. Tudi ni vsak na jasnem, koliko zasluži pri akordu. — Delavstvo, zaposleno pri tem podjetju, naj se že enkrat zgane in združeno nastopi za svoje pravice. Smo za pravično ureditev delovnih razmer in poštene plače za pošteno delo. Lesni delavci v organizacijo!

Naročnikom!

Iz uprave. Vsem naročnikom, ki nam dolgujejo naročnino, smo v predzadnji številki priložili položnice za poravnavo naročnine. Ta številka je zadnja, ki jo dobe še vsi naročniki. Prihodnjic ustavimo list vsem onim, ki ne bodo poravnali naročnine.

Krekova mladina.

Vesele velikonočne praznike želimo vsem krekovcem in krekovkam in Borcem, kakor tudi vsem prijateljem našega pokreta. — Centrala Krekovih družin.

Celje. Redni občni zbor družine se je vršil 9. aprila, na katerem smo sprejeli nova pravila in storili sklepe za nadaljnje delovanje.

Vrhnika. Zapustila sta nas dva člana, ki sta odšla k vojakom. Tovariši smo se poslovili od njih na sestanku, ki se je vršil 10. aprila. Bilo je res tovariško razpoloženje. — Živi!

Ti bodi prvi!

Mnogokrat naletiš pri ljudeh v gibanju in delu za organizacijo na misel: »Pa zakaj bi ravno jaz šel zraven in zabijal čas; saj tudi ta in ta ni zraven.« Ti nesrečni oziri na ljudi so naš največji nasprotnik. Ali ni tudi pri tebi večkrat tako, prijatelj, ki bereš »Delavsko Pravico«?

Dobro veš, kakšni so ljudje, ki so ti v spotiko pri idealnem delu: Slabe narave, omahljivi, mlačneži in veš, da še nikdar in nikjer niso nič napravili, ampak le povsod ovirali. Niso junaki, ampak strahopetci in zajci, ki se boje vsake žrtve. Ali se nič ne sramuješ, da kažeš nanje in da so ti v zgled, tebi, ki poznaš njihove slabosti in nezmožnosti.

Ne čakaj nanje, ampak ti sam bodi prvi! Pa ne prvi pri uživanju in nasladi, ampak pri delu, žrtvovanju svojega časa za boljše delavsko bodočnost.

Pa boš rekel: Slab sem. Nisem govornik, nimam zmožnosti, da bi napravil toliko dobrega in koristnega, kolikor bi rad in imam voljo. Tovariš, vsega tega se ne boj! Kristus ni vprašal učencev, kakšne zmožnosti imajo in kakšnega rodu so. Vprašal jih je za njihovo vero. In ko je zdravil, ni vprašal bolnika nič drugega kot: Ali veruješ? Vera in zaupanje zmaga.

Tudi s teboj, prijatelj, je tako. Kdor koli si: Vprašaj se najprej, ali veruješ v zmago po boju, ali veruješ v delavske ideale, v ideale delovnega ljudstva, ali veruješ v svojo odločnost. In če je tvoj odgovor: da, potem bodi tudi tvoj sklep: Začeti moramo in tudi, če začnem ja z prvi; začeti pa moram!

Ne oziraj se na druge. Pri tvojem delu, pri delu za strokovno organizacijo, njen list in naše gibanje naj te vodi le vest in odgovornost pred Bogom in nikakšni drugi oziri.

Ti, ki si mož ali močan fant, neomahljiv, odločen, zvest ideji, ki nosiš v srečo čut odgovornosti: Na tebi je, da izpelješ, česar drugi v Tvojem kraju ali krogu niso izvršili. Ti, ki imaš vero in ne poznaš ozirov, spomni se dr. Krekovi besedi: Začeti je treba; vedi, da moraš biti prvi povsod, kjer manjka delovnega človeka in začni z delom prvi! —

Jože Bor:

Prva služba.

(Konec.)

Tedaj se je vrnil sluga:

»Izvolite!« mi je še pokazal skozi odprta vrata in jaz sem preplašeno vstopil v sobo. Črno pohištvo, skozi zavese tenak pramen solnčnega žarka, ki je padal na pisalno mizo, za katero je sedel zalit obraz in črne, prodirajoče oči — pa mehka preproga pod mojimi nogami — vse to je udarilo vame, da nisem upal izpregovoriti nobene besede.

»Kaj je!« se je oglasil gospod Kotoriba s tenkim, nosljajočim glasom.

»Tole pismo sem prinesel od svojega očeta,« sem odgovoril s trepetajočim glasom in sem se čudil, kako tuj je bil odmev mojih besed.

Debela roka se je stegnila, zašumelo je in gospod Kotoriba je spregovoril: »Da, hm, zdi se mi, da sem vašemu očetu nekoč obljubil službo za vas, kajne, saj ste vi Kopriva iz Borovnice.

»Sem!« sem prijazno potrdil. Glej, glej, kako je ljubezljiv!

»Vaša starost?« me je vprašal nenasadoma gospod Kotoriba.

»Osemnajst let.«

»Imate maturo?« je nadaljeval.

»Da, maturo na...«

»Je oče zdrav?«

»Hvala Bogu — je!« sem se razveselil, sedaj je jasno: spomnil se je očeta, obljube, mladih dni, joj, Janez, to bo oče vesel zvečer, ko se vrneš z veselo novico. Obraz se mi je razjasnil in že sem drugače gledal ravnateljev obraz, bel se mi je zdel, dober, usmiljen — še pleše nisem hotel opaziti...

Gospod Kotoriba pa je umolknil. V roke je vzel pero in jel pisati, včasih je postal, pogledal proti oknu, od koder se je kakor iz daljave čulo šumenje ljudi in voz. Jaz sem stal in se čudil. Čemu ne izpregovori ničesar, kaj piše, kaj premišljuje? Toda gospod Kotoriba je pisal, pisal in se ni zmenil za me.

Kaj je to? sem mislil. Stojim tu, čakam, pismo sem mu dal, on pa molči, ko me je že tako rekoč sprejel. Ura na

steni je tiktakala, ko da čujem vsako dolgo minuto se mi je zdelo; noge so se mi jele tresti, čudna groza mi je planila v srece.

Zakašljal sem in dejal:

»Gospod!«

Tedaj se je gospod Kotoriba sunkoma obrnil. Pogledal me je z mrzlim pogledom in se začudil:

»Kaj ste še tu?«

Omahlil sem in okno je poskočilo v prečudnih vijugah. Stene so padle na me, pisalna miza se je zavrtela.

»Službe sem prosil.«

Gospod Kotoriba je vstal in stopil k meni ter mi podal roko. Nehote sem segel po njej, vsa mrzla je bila in potna. Stresel mi jo je in rekel s počasnim, odrezanim glasom:

»Pa pozdravite očeta!«

Prebledel sem:

»Pa služba?«

»Služba!« se je nasmejaj, »služba, kako naj vas porabim? Kam naj vas dam, ki imate maturo. Hm. Bomo videli, bomo videli...« in se je obrnil.

Sam ne vem, kako sem prišel iz sobe v hodnik in na mramornate stopnice — težko mi je udarjalo v sencih, le ene misli se točno zavedam, ki pa je bila grenka in nepričakovana: dosedaj si govoril o proletarijatu, sedaj si sam med njimi, človek, na prodaj postavljeni, a nekupljeni človek brez posla!

Zunaj je sijalo zlato, vroče julijsko solnce in veselo je pel avtomobil po beli cesti.

Delavci! Proletarci!

Pravkar so izšle

Proletarske novele

od Martina Andersena

ki jih mora poznati in imeti vsak zaveden proletarec!

Službene razmere in plače banskih cestarjev.

Težka skrb se polasča banskih cestarjev, kako bodo preživljali sebe in svoje družine s prejemki, ki so jim odmerjeni. Upravičena je ta skrb, saj mora biti vsakemu jasno, da s tako pičlo odmerjenimi prejemki ni mogoče vzdržati najskromnejše eksistence.

Dosedanje službene razmere in prejemki bivših oblastnih sedaj banskih cestarjev sta urejali dve uredbi in sicer posebej za ljubljansko in mariborsko oblast. Dne 8. julija 1928 je stopila v veljavo začasna uredba o službenem razmerju in plačah oblastnih cestarjev ljubljanske oblasti. Dne 26. oktobra 1928 pa je bivši oblastni odbor izdal definitivno uredbu, katera je določala za cestarje sledeče pravice: Osnovna plača je znašala do prvih petih službenih let 100 dinarjev, od pet do deset službenih let 200 Din, od 10 do 15 300, od 15 do 20 let 350 Din, nad 20 službenih let 400 dinarjev. Osebna draginjska doklada je znašala 500 Din mesečno. Rodbinska doklada za ženo 50 Din ter za vsakega zakonskega ali pozakonjenega otroka do dovršenega 14. leta 30 Din. V služaju boleznij je imel cestar pravico prejemati 26 tednov polno plačo. Zaradi visoke starosti, bolezni ali nezgode za službo nesposobnim cestarjem je uredba določala posebne starostne preskrbine, in sicer: po 10 do 15 službenih let 250, od 15 do 20 službenih let 300, od 20 do 25 350, od 25 do 30 400, od 30 do 35 450, od 35 do 40 500, po 40 in več letih 550 Din mesečno.

S prvim januarjem 1929 je stopila v veljavo uredba o službenem razmerju cestarjev mariborske oblasti. Uredba mariborske oblasti je bila v ostalem v skladu z uredbo ljubljanske oblasti. Razlika je obstojala le pri osnovnih plačah, ki so bile višje kot v ljubljanski oblasti in sicer do prvih 5 služb. let 200, od 5 do 10 250, od 10 do 15 300, od 15 do 20 350, od 20 do 25 400, nad 25 let 450 Din.

Ker so bivše oblastne samouprave prevzele tudi nekatere državne ceste v oskrbo, je bilo treba rešiti vprašanje službenih prejemkov cestarjev tudi na teh cestah, ker so prejemali kot državni cestarji znatno višje plače oz. doklade. Mariborski oblastni odbor je to vpraša-

nje rešil na ta način, da so cestarji prestopivši iz državne v oblastno službo obdržali vse ugodnosti, ki so jih imeli oziroma bi jih še pridobili, če bi ostali v državni službi.

Gorenji uredbi sta se izvajali, dokler niso prešle oblastne ceste in s tem tudi cestarji pod bansko upravo. Pri tej preuredbi so cestarji zopet nazadovali s svojimi prejemki. Zlasti oni, ki so bili prevzeti od države. Zakon o banski upravi, § 31., določa, da noben banski uslužbenec ne sme prejemati višjih plač kot so določene za državne uslužbenice. Če bi banski cestarji obdržali ugodnosti kot so jih imeli državni cestarji, predno je bila izdana ministrska uredba, o kateri smo svoječasno veliko pisali v našem listu, bi bili cestarji razmeroma dobro preskrbljeni. Toda ministrska uredba o službenih razmerjih in prejemkih državnih cestarjev z dne 3. junija 1929 ukinja družinske doklade, pokojnine in definitivnost vsem cestarjem. Največja plača (z vsemi dokladami), ki jo more doseči cestar po 40 letnem službovanju, znaša 950 Din. Le državni cestarji, ki so imeli, ko je stopila uredba v veljavo, nad 10 službenih let, so obdržali dotodanje ugodnosti. So pa tudi cestarji, ki so že 15, 20 in več let služili na državnih cestah, pa so kljub temu izgubili vse pridobljene pravice. To so oni cestarji, ki so služili na cestah, katere sta prevzeli oblastni samoupravi in sicer predno je izšla ministrska uredba. Ko je izšla ministrska uredba, so bili ti cestarji že v oblastni službi in zato niso bili prevedni po tej uredbi. Jasno je, da se je tem cestarjem zgodila velika krivica, ker bi morali obdržati vse tiste ugodnosti, ki jih imajo državni cestarji, kateri so imeli na dan, ko je stopila uredba v veljavo, nad 10 službenih let.

Kakor izvemo, se pri banski upravi pripravlja nova uredba o službenih razmerjih in plačah banskih cestarjev. Toda nova uredba ne bo spremenila sedanjih mizernih dohodkov cestarjem, ker to preprečuje že zgoraj omenjeni § 31. zakona o banski upravi. Veliko vprašanje pa je, če bo mogoče naloge, ki jih imajo cestarji, prilagoditi temu paragrafu.

Stanovanjsko vprašanje.

Zivimo v 20. stoletju, o katerem pravijo, da je stoletje vsestranskega napredka. In vendar, kako živi v tem stoletju oni, ki proizvajajo in dela za družbo: delavec? Kmet ima svoj dom, obrtnik in trgovec tudi, kapitalist naravnost razkošen dom. Samo delavec... Njegovo brezdomstvo ga le še podžiga v mržnji proti onim, ki imajo in bivajo pod lastnim domom. Družba pa se ne zmeni za njegovo stisko. Kadar je prišlo za delavstvo kaj dobrega, je prišlo le po njegovem pritisku, sili.

Svetovna vojna je zlasti stanovanjski problem potisnila še bolj v ospredje. Nastalo je vse polno zadrug, ki hočejo tej krizi odpomoči. Pa vendar: dosedanje delo ni še prineslo zadovoljivih uspehov. Delo sicer ni bilo brez uspehov, toda pomagano je bilo le onim, ki so že sami nekaj imeli in so potrebovali le še pomoči. Najbolj potrebnim pa ni nihče pomagal. Socialno najšibkejši najbolj občutijo stanovanjsko mizerijo in se je kakor pač morejo skušajo otresti. Le žalibog tega ne zmorejo. Obsojeni so na usodo, da so priklenjeni na hišnega gospodarja, kateremu plačujejo najemnino, ki je zanje previsoka in se ne morejo nikakor oprijeti tolažilne misli na varčevanje itd. Saj imajo komaj za kruh, za obleko pa že ne. Zanje torej zadruga pomoč ni rešitev.

Občine so ponekod mnogo žrtvovale za rešitev stanovanjskega problema. Pri neupoštevanju človeške osebnosti pa smo zopet dobili celo vrsto stanovanjskih kasarn, mnogokje s tako velikimi in dragimi stanovanji, da zopet ne pridejo v poštev za široke plasti. Zato se je v njih ugnezdil meščan, da mu več ostane za druge stvari, proletarijat pa je ostal tam, kjer je bil: v barakah, vagonih in na cesti.

Pomilovanja revežev je sicer mnogo, toda družba tudi ostane pri tem in ne

gane korak dalje. Za stvari, ki jih lahko imenujemo nesocialne in luksuriozne, pa ljudem naravnost škodljive, gre do milijoni in milijarde, pri delu za rešitev ljudi iz bede pa vidi vsakdo sto in sto zaprek in to le vse za to, ker gleda vsak samo na svoj osebni interes.

Prepričani smo, da bi bil stanovanjski problem kmalu rešen, če bi država, najvišja družabna zajednica, zastavila ves svoj vpliv in moč v njegovo rešitev. Kapital za zgradbo stanovanj bi se moral oprostiti obresti, ker je to kapital, namenjen za socialne namene in ne za profit. Tudi gradbeno združništvo za služi vso pomoč države. Cilj prave stanovanjske politike naj seveda ne bi bil zidati kasarne in ljudi mehanizirati, ampak pravi stanovanjski politiki mora biti vodilo klic brezdomcev: »Dajte nam dom in zraven kosček zemlje, da nam ne bo treba bati se svojega doma in zahajati v gostilne!« Tudi pri nas imamo marsikje še palače, ki so si jih gradili bivši plemenitaši in graščaki iz žuljev in krvi svojih tlačanov in hlapcev. Ali se ne bi vsaj nekoliko popravile krivice, če bi se vse te palače uporabljale socialno koristno za stanovanje, otroška zavetišča, vzgojevališča, invalidnice itd.? — Ljubljanski delavec.

Delavska založba.

Občni zbor Delavske založbe v Ljubljani se bo vršil 2. maja ob pol 8 zvečer v palači Delavske zbornice. Dnevni red: Poročila načelstva in nadzorstva. Bilanca za leto 1929. Volitev načelstva in nadzorstva. Slučajnosti. Ako ob napovedani uri občni zbor ne bo sklepčen, se bo vršil pol ure pozneje nov občni zbor in bo sklepal ob vsaki udeležbi.

Dokaži svojo proletarsko zavest — bodi reden član »Krekove knjižnice«!

Nameščenci v strokovno organizacijo!

V Ljubljani imamo edino jugoslovansko krščansko nameščensko organizacijo. Po spremenjenih pravilih, ki čakajo le še potrditve oblasti, razteza svoje delovanje na ves državni teritorij. Pravila omogočajo čim avtonomnejše krajevno delovanje organizacij in v bodočnosti bo seme, ki je bilo zasejano v Ljubljani, zrastle v močno drevo.

Nameščenska organizacija je to. Proletarski strokovni pokret dosega uspehe le, če je organiziran strogo po strokah. Ljudje istega poklica se močneje organizirajo in bolj drže skupaj, ker se bore za čisto konkretne stvari, za vprašanja dnevne eksistence, kot pa, če bi se zbrali v organizacijo ljudje vseh strok. Zato je dolžnost vsakega nameščenca, da se organizira v svoji stroki, v društvu svoje stroke, ki stoji potom centrale (pri nas Jugoslov. strok. zveze) v sklopu celotnega strokovnega pokreta.

Kdo pa je nameščenec in kdo spada v »Zvezo privatnih in trgovskih nameščencev«? Še najbolj široko zagrabimo, če vzamemo in usvojimo pojem iz zakona o pokojninskem zavarovanju, ki pravi, da je nameščenec oni (ki daje svojo silo v najem delodajalcu na podlagi kakršnegakoli delovnega razmerja), ki ima poklic uradniškega značaja ali pa redoma izvršuje pretežno duševno službeno opravilo. Duševna opravila so: opravila z vzgojo in poučevanjem, izvrševanje svobodnih umetnosti brez obzira na umetnostno vrednost del, vod-

stvo obratov, obratnih oddelkov ali poslovalnic, višje nadziranje drugih oseb (delovodje, poslovodje, pazniki, polirji, upravitelji skladišč, preizkuševalci in prevzemalci blaga, višje gospodarsko, gozdarsko, lovsko in vrtnarsko osebe, kot so pazniki na posestvih, gozdni pazniki, revirski lovci), pisarniška in kontorska služba (služba dopisovanja, zapisovanja in prepisovanja stenogramov, računsko in blagajniška služba, vsako delovanje v odvetniških in notarskih pisarnah), višja kupčijska služba (pridobivanje naročil, ponudb in nalogov). Privatni nameščenci so vsi oni, katerim delodajalec (država, občina, samouprava) ne zagotovi vsaj istih ugodnosti, ki so odrejene po zakonu in torej spadajo pod pokojninsko zavarovanje, ki ga izvaja pri nas pokojninski zavod. Vsakdo torej, ki izpolnjuje te pogoje, je privatni nameščenec.

Naša organizacija pa ni samo organizacija privatnih, ampak tudi trgovskih nameščencev. Ti so oni nameščenci, ki imajo opraviti s trgovskimi posli potom direktnega kupovanja in prodajanja v trgovinah vseh vrst.

Ko smo to povedali, bo pač lahko presoditi vsakomur, kje se naj organizira, kje naj išče istih borcev za pravice svojega stanu. Strokovna organizacija privatnih in trgovskih nameščencev J. S. Z. pa naj raste in se širi! Če količkaj veljaš, bodi njen agitator!

Veselo Alelujo

želita vsem naročnikom, čitateljem
in prijateljem »Delavske Pravice«

Uredništvo in uprava

Po svetu.

Londonska konferenca je dovršila pretekli teden svoje delo. Delegati veseli Amerike, Anglije, Japonske, Francije in Italije so se sporazumeli, da se ustavi graditev bojnih ladij do leta 1936., to je glavna točka. Sporazumeli so se nadalje tudi glede podmornic. Francija in Italija nista pristopili k celotnemu paktu. Konferenco samo in sklepe je izsilila le medsebojna bojazen držav, ki so zadnji čas žrtvovali za pomorsko oborožitev velikanske vsote.

Nemška vlada ima težavno stališče. Stranke, ki jo sestavljajo, nimajo za seboj večine v parlamentu in je tako vlada navezana le na zaupanje levega krila nacionalistov, ki so se izmuznili strankarski diktaturi predsednika Hugenberga. Pri glasovanju prodre vlada le z nekaj glasov večine. Komunisti izvajajo stalno obstrukcijo. Padec vlade bi imel za posledico nove volitve, katerih se pa stranke sredine boje.

Avstrija je živahna. Vodstvo krščansko socialne stranke je odložil dolgoletni načelnik dr. Seipel. Oficielni vzrok je zdravstveno stanje, fiktivni vzrok pa je ta, da bo imel sedaj proste roke za delo izven stranke. Zname so njegove simpatije do avstrij. fašistov — Heimwehrov. — Socialisti hočejo pokazati, da po zadnjih ustavnih borbah niso prav nič oslabei. Zato prireja njihov Schutzbund dobro uspele manifestacije. — Avstrijski, predvsem koroški šovinsti pripravljajo za obletnico koroškega plebiscita velike manifestacije, ki po vsem videzu ne bodo pospeševaleboljšanja razmer med Slovenci in Nemci.

Italijanski diktator Mussolini razpreza pridno svojo mrežo naprej. Ratificirala se je italijansko-avstrijska prijateljska pogodba, zaradi katere je obiskal Rim sam dr. Schober, predsednik avstrijske vlade. — Madjarski diplomat Bethlen se prav tako mudi v Rimu zaradi sklenitve nove pogodbe.

Bivši madjarski ponarejevalci denarja zopet stopajo na javno pozorišče. Knez Windischgrätz celo kandidira v poslansko zbornico kot pristaš legitimistov.

Gandijevo osvobodilno gibanje dosega višek tako vsled dejanj voditelja kakor tudi zaradi potrpežljivosti angleških

oblasti. Kršitev solnega monopola kot tudi bojkot vsemu angleškemu blagu se vedno bolj širi. Vlada indijskih množic pri manifestacijah ne ovira, pač pa je aretirala in obsodila posameznike. Sedaj, ko zahteva minister za kolonije izpolnjevanje zakonov, se pričakuje aretacija samega Gandija, ki to dejanje naravnost izsiljuje. Pričakuje namreč, da bo gibanje zavzelo s tem najširše dimenzije, dočim vlada upa, da bo potem gibanje ponehalo. Gandi je združil v boju proti Angležem vse Indijce brez ozira na kaste.

Armence, ki so katoliške vere, je sklenila turška angorska vlada iztrebiti, ker se nočejo turketizirati. Turki seveda govore o Armencih kot razbojnikih, resnica je pa le to, da se Armenci, kolikor jih še niso Turki poklali v prejšnjih in nedavnih preganjanjih, krčevito bore za svojo eksistenco in zemljo proti tlačiteljem.

Anglija in Rusija sklepata trgovinsko pogodbo.

Pri volitvah v južni Avstraliji napovedujejo zmago delavske stranke in poraz liberalcev.

Osemurnik — mednarodni zakon. 14. zasedanje mednarodne konference za delo bo posvečeno razpravi o drugem delu konvencije o delovnem času. Pri tej priliki je mednarodni urad dela v Zenevi izdal tako zvano modro knjigo z odgovori na vprašanja, ki so bila o tem predmetu stavljeni posameznim državam lani. Od 29 odgovorov je 18 držav izjavilo, da so za predloženi načrt. Med temi državami so Nemčija, Francija, Italija. Šest držav je priporočilo razne izpremembe. Pet držav, med njimi Velika Britanija in Japonska, pa so mnenja, da za enkrat ni mogoče v tem vprašanju določiti obvez mednarodnega značaja. Načrt konvencije upošteva vse te odgovore in določa delovni čas na 48 ur na teden. Po pravilu naj delovni čas ne presega 8 ur na dan, v izjemnih primerih pa ne 10 ur. Delovni teden ne sme trajati dalj kot 48 ur. Načrt predvideva nadalje mednarodno preiskavo v vseh državah. Preiskava naj se nanaša na delovne pogoje v industriji, hotelih, restavracijah, gledališčih in podobnih podjetjih. Anketa naj bi trajala 4 leta, a njena poročila bi se dostavljala mednarodnemu uradu dela.

Čez hribe in doline . . .

Bohinjska Bistrica. Dovoli, tovariš urednik, da se tudi lesni delavci iz Bohinja enkrat oglasimo in povemo naše težave. Letošnja zima je bila sicer mila, toda za Bohinje bi bilo boljše, da bi bila bolj ostra. Tako pa so morale odpasti vse tekne in prireditve, ki so bile napovedane, odpadel je pa tudi dobiček, kateri gotovo ne bi bil majhen, ako bi prišli tujci. Letošnja zima je pa tudi razočarala naše lesne trgovce, ker jim bo ostalo precej lesa v gozdu vsled tega, ker je bilo premalo snega za vožnjo in še ta, kar ga je bilo, je prezgodaj skopnel. Pa tudi za blago, ki je pripravljeno za prodajo, ni nobenega zanimanja. Obeta se torej kriza v lesni industriji, ki bo imela strašne posledice za delavce lesne stroke. Trgovci se že sedaj razgovarjajo o velikih »izgubah«. Toda mi nimamo namena sočuvstvovati s temi magnati, kajti ni se zanje bati, da bi od lakote umirali. Kajti od večnih »izgub«, katere delajo po vojni, so spravili skupaj prav lepo premoženje. Ker pa izhajajo naši magnati večinoma iz proletarskih vrst, se bodo vrgli na delo v druga podjetja, ako zaštané lesna industrija, kajti brez pridobivanja »izgub« ne bodo mogli vzdržati, ker so sedaj navajeni delati, še bolj pa priganjati.

Imamo pa še nekaj, kar bomo tu povedali. Morda bo kdo rekel, da ni lepo in socialno, ako smo delavci prisiljeni nastopati proti delavcem. Toda naše mnenje je, da ljudje, ki jih vodi sama sebičnost, nimajo pravice nas obsojati. Dogaja se že to vsa leta po vojni, toda do danes smo molčali. Je pa bilo že med tem časom mnogo slučajev, ko je bil navaden delavec brezposeln, videl si pa drugje delavca, ki je delal po dva ših

na dan. Na delovnem trgu stoji armada brezposelnih. Vse države sveta zdravijo to bolezen. Delavstvo se bori za osemurni delavnik. Naši železničarji pa se ne brigajo za to, oni smatrajo osemurni delavnik le zato, da se potem, ko so prosti, vržejo na delo na tukajšnje žage ali pa k nakladanju vagonov. Seveda delodajalec rajši vidi, da mu dela človek, ki ga ni treba prijaviti zavarovanju, ker je že pri železnici zavarovan. Torej za gospode je profit siguren, za delavca pa izguba, ker dokler bo delavec imel take konkurente, bo moral delati za vsako plačo, če sploh dobi delo. Trpi pa tudi delavsko zavarovanje, ker če bi drugi delavci delali, bi jih moral podjetnik zavarovati, ki jih sedaj ne. Nič ne bi imeli proti temu, ako bi ti ljudje imeli doma gladno družino in ne bi mogli izhajati s svojo plačo. Toda med temi sebičnejši se nahajajo taki, ki imajo že lepo število let službe pri železnici, otroci že doraščeni ali pa jih sploh nimajo. In taki ljudje, ki imajo stalno službo, so zasigurani za starost, še silijo v drugo delo, čeprav vedo, da je baš v lesni industriji na stotine delavcev v zimskem času brezposelnih. Kadar pride tak človekoljub od dela, ki ga vrši pri železnici, se prelevi iz službene uniforme v »civil«, glavo pokrije z revnim klobukom, prepaše se s staro žakljevino in hajd na delo, na drug štih ob istem dnevu. Ako bi ga videl tujec takega, se mu mora v srce zasmititi. Ti ljudje vedo, pa se ne zavedajo, da je v Sloveniji mnogo delavcev brezposelnih, ki bi radi delali, da si zaslužijo vsaj vsakdanji kruh. Tukaj pa vidimo, da se tistemu, ki ima malo, še tisto vzame pa se da onemu, ki ima že nekaj, da ima potem še več. So častne izjeme med temi železničarji, ki imajo številne družine pa

**Najnovejša zaloga šivalnih strojev, ko-
les, gramofonov, velika izbira gramofonskih plošč (slovenske pesmi, kupleti,
koncerti ter plesi itd.). — Cene nizke!
Na obrokel**

dokažejo, da čutijo delavsko. Delavska javnost pa naj presodi, ali smo bili upravičeni to napisati ali ne.

Zene nas skrb, kaj bo z lesnim delavstvom, ako si bo Rusija res osvojila lesni trg, kar bo huda konkurenca in se bo poznalo tudi pri nas. Resnično nas skrbi kaj bo v bodočnosti? Ali bomo imeli sploh kakšen zaslužek? Zato pa ti, lesni delavec, ki si najbolj izkoriščen in najslabše plačan, dvigni se iz mrtvila, organiziraj se, kajti le organizacija je tista sila, ki bo priborila tudi tebi kdaj boljši kos kruha in boljše delovne pogoje. Združi se torej, dokler je čas. — Organizirani lesni delavci iz Bohinja.

Vevče. 20 letni jubilej dr. Drča. Te dni je minulo 20 let, odkar redno zahaja med nas, lajšat nam in našim družinam telesne bolečine naš zdravnik g. dr. B. Drč. Ni to lahek posel, to sprevidimo kljub temu, da tudi delo v papirnici ni lahko. A čim težje je naše delo, tem težavnije so ordinacije g. dr. Drča. In kako mu to gre, treba samo enkrat pogledati. Vsak ponedeljek, sredo in petek se zbirajo bolniki, ki težko pričakujejo svojega tolažilca in svetovalca. Reško, a vendar polno socialne čutečnosti zvane njegova naročila in nasveti, ki dajejo novega upanja in poguma izmučenim delavcem in njihovim svojcem. Kako pa tudi ne bi, saj pozna že do dna vse razmere, saj je v njegovem delu in skrbi že druga delavska generacija. Prvo je dobil, a druga se vpeljava na

CENTRA JESENICE

Kralja Petra cesta šte. 19g

težko krušno pot. On sam je pa tudi veliko pomagal, da se je z zadostnimi ordinacijami ustreglo želji in potrebam delavstva. Njegova je zasluga, da imajo tudi delavci in nameščenci izven papirnice, člani OUZD dostop k večškim ordinacijam. Pri podjetju je dosegel, da so se zgradili lepi ambul. prostori.

Dolžnost nam veleva in hvaležnost nas veže, da se mu ob tej priliki s to skromno zahvalo oddolžimo. Njegova služba je težavna in nevaležna, marsikaj mora »požreti« in težko je vzdržati. Spomniti se pa moramo ob tej priliki tudi njegovega pomočnika g. Delorenčija, tvorniškega uradnika v papirnici, ki obhaja letos celo 25 letnico svojega službovanja pri podjetju in zvesto pomaga g. dr. Drču. Koliko pomoči potrebnih je trkalo na njegova vrata tudi v nočnih urah, da jim je izpiral in obvezoval rane in dajal nasvete. Zato jima ob tem jubileju iskrena zahvala z vročo željo, da bi ju imeli še dolgo med nami. — Vevški delavci.

Oče: »No, Tinček, kar bi imel rajši, malega bratca ali majhno sestrico?«

Tinček: »Če vam je vseeno, oče, jaz bi rajši belega zajčka z rdečkastimi očmi.«

Pacijent: »Gospod zdravnik, bojim se, da bi me spomin zapustil.«

Zdravnik: »Potem pa prosim, da mi takoj danes plačate.«

RADIO JOŽE MARKEŽ, JESENICE
Solidna postrežba. Dobi se tudi na obroke.
Oglejte si stalno radio razstavo!

GRAMOFONI KOLOI
Vse kar rabite, kupite dobro in po ceni v trgovini z mešanim blagom

RADOSLAV DOLINAR
Jesenice
(letna nagrada popust 5%).

Pierre l'Ermitte 16
Kako sem ubila svojega otroka

»Da, da, prav to...«
»Gospa, lepo vas prosim, saj se ne zavedate kakšne...«
»Zagotavljam vam, da vaše organizacije ne bodo radi tega čisto nič trpele!«
»Gospa, moje organizacije ne žive ob takem kruhu!«
»Toda, pomislite, ko bi bili na mojem mestu!«
»Ko bi bil na vašem mestu, gospa, bi si rekel sam pri sebi: »Bog že bolje ve kakor jaz, kaj mora Dominik storiti; nikar se mu ne upirajmo!««
»Ali, če mi hoče vzeti sina!«
»Gospa, sina tako in tako ne boste imeli več dolgo, naj vam ga vzame kakšna ženska ali pa Bog. Samo to je, da, če ga vzame Bog, vam bo to žrtev stokrat poplačal... In lahko vam zatrdim, da je moja mamica srečnejša od vseh drugih žena; enako mi pripovedujejo skoraj vsi tovariši, kako srečne se čutijo njihove matere... Pri nas duhovniških je namreč tako, gospa, da ne ponujamo svoje ljubezni vsaki žensčini, zato pa hranimo v sebi dragocene zaklade, katerih nihče niti ne slutiti, in jih darujemo onim, ki nam jih dovoljuje Bog ljubiti po človeško...«

Obema je zmanjkalo besed in nastala je tišina. Vsakemu so vstajale druge misli. Pa je spregovoril župnik Firmin:

»Gospa, ali Dominiku lahko povem, da ste bili pri meni?«

»Ne, ne, prosim vas, nikarte! Zato sem prišla tako zgodaj, da ne bi nič slutil.«

»Tudi dobro, kakor želite.«

»Zbogom, prečastiti, pa ne srdite se, da vas nadlegujem. Veste, to je bil prvi sunek, ki me je snoči zadel naravnost v srce, ko sem se ga najmanj nadejala!... Oh, pomilujte nas, uboge matere!«

»Nasprotno, gospa, čistej vas ne bom več pomiloval, kajti z duhovnikom je tudi...«

»Njegova mati, kajne! Jaz pa bi bila rajši kaj drugega!«

»Gospa, naj ne sliši Bog vaših besed!« odvrne župnik in se prikloni. Na obrazu mu je bilo videti, kako ga je spreletela neka čudna groza.

Ali si že član Krekove knjižnice?

DEVETO POGAVJE.

Ves dan ni nihče žugnil besedice. Zvečer pa se je sešla gospa Yholdy z bratom v hotelu pri »Catanovnem travniku«. Zmenila sta se, da se tukaj snideta pri čaju.

Sedla sta za posebno mizo in takoj začela odločno razpravljati o vprašanju, ki je mučilo njo in togotilo njega.

»No, ali si sedaj o stvari kaj bolj poučena?« prične brat.

»Sem. Kakor vse kaže, si včeraj prav povedal, ker je zadeva mnogo bolj resna kot sem mislila.«

»No, torej vendar!«

»Da, hotela sem se prepričati kaj je prav za prav. Sicer še ne vem kako globoko je zlo že pogrnalo korenine, vendar slutim, da je že zelo nevarno. Snoči sem govorila z Dominikom, pa sem videla, da mu one besede, ki jih je izrekel pred večerjo, niso morda samo slučajno prišle na ustnice, marveč so bile — kot se mi sedaj zdi — izraz čustva, ki ga je že vsega objelo. Davi pa sem bila pri njegovem župniku...«

»Davi, res? Glej, glej, po navadi si lena ko gosnica!«

»Kadar je mati v skrbeh, ne pozna lenobe. Že prej, dokler nisem bila pri župniku, me je skrbelo, sedaj me pa še bolj. Župnik mi je zatrdno rekel, da nič ne ve in da mu ni Dominik nikdar nič omenil... Človek ne ve kaj bi rekel in kam bi se obrnil!«

»To je že hudič!«

»Ampak vsega tega ni kriv nihče drugi ko župnik, ki je zlorabil Dominikovo odkritosrčnost in mu ubil v glavo nekakšen duhovniški poklic... Da bi bil Dominik kaplan ali jezuit ali kapucin, hu, to je strašno! Ni mogoče in nikdar ne bo!«

Gospa Yholdy se je vzravnala in krčevito stisnila pesti, pripravljena na vsako borbo.

»Brat jo je opazoval, a še mu ni bilo dovolj.«

»Prav, prav, da se jeziš, ali to je še dolgo premalo! Kdor hoče vladati, mora vse natančno spoznati, da sklene lahko tudi na bodočnost. Ti pa, draga moja, nisi prav nič mislila kaj lahko pride. Težko mi je, da ti moram to povedati, a sedaj bo treba prebiti paziti!«

»Seveda, ti bi takoj zamahnil s sekuro in z betom!«

»Da, ostrino moraš naperiti naravnost na korenino drevesa!«

»Meni pa se vidi, da bi se s tem zlo razlezlo še v korenine in potem tem huje planilo na dan... Kajti z nobeno rečjo ne boš ljubezni bolj podžgal kakor če ji nasprotuješ!«

»Potem pa še ti pojdi z njim v samostan!«

»Daj si vendar kaj dopovedati! Čuj me, ker,

žal, govorim silno resno. Dominik je prepričan, da se bomo neprestano borili proti njegovi nameri in se na to pripravlja. Radi tega se mi zdi mnogo bolj pametno, če se vedemo tako, da mu niti na misel ne bo prišlo, da bi bili kaj proti njemu; nasprotno, še podpirati ga moramo, vsaj na videz... Glej, zdaj smo v maju, Dominik pa ima — kolikor vem — opravka z nekimi potepini, ki se pripravljajo za prvo obhajilo. Še te dni mu bom dala kaj obleke, platna ali drugih reči, naj jim jih podari za spomin. No, sicer še prav ne vem, nekaj mu bom pa le dala... Tako bom delala do počitnic, zatem pa, toda šele zatem pride tvoja sekira na vrsto.«

»Morebiti! pripomni brat, ki jo je poslušal zelo pazljivo. To je sicer bolj prostaško, ampak čisto po žensko.«

»Vsako bitje se brani s svojim orožjem.«

»Pa dobro, poskusimo. Samo glej, da se boš dobro držala!«

»Nič se ne boj. Kar se bo le dalo, bom storila, ker od tega zavisi moje življenje!«

Dominiku se je zares čudno zdelo. Pričakoval je, da bo mati huda ali da se bo vsaj strašno napurjeno držala kot je imela navado, kadar ji ni šlo vse kakor je sama hotela. Včasih ni služkinji po ves teden pregovorila besedice. Kako se bo neki obnašala proti svojemu sinu?

Ker se je bala, da ji Dominik ne bi verjel, da ji ni prav, a to je hotela pokazati na vsak način, se je nekaj časa držala čmerno in žalostno.

Ko pa videla, da je kujanja že zadosti in da mora začeti kaj drugega, je premišljevala kakor bi začela govoriti.

Potem je napisala župniku Firminu pismo, v katerem ga je prosila, naj ji oprost:

Spoštovani gospod župnik!

Ko sem bila zadnjič pri Vas, sem bila grozno razburjena, zato Vas prosim, da mi oprostite!

Danes sem premislila vso zadevo in sem se zopet umirila. Naj se zgodi božja volja! Res bo to žame vedno žrtev, in sicer težka žrtev, vendar upam, da mi tudi Bog ne bo odklonil svoje milosti! Saj kruto občutim kako se mi godi, kadar sem prepuščena sam sebi.

Še enkrat Vas prosim, prečastiti, da mi odprosite in sprejmete moje najvdanejšje pozdrave.

Roza Yholdy.

P. S. Upam, da Dominik ne bo izvedel o mojem nespametnem početju.